

JULKINEN TALOUS

Julkisessa taloudessa on päätösten vuoro

Arvioimme, että julkinen talous on reippaasti alijäämäinen koko ennustejakson. Vuonna 2023 voimaan astunut uudistus sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastuusta rasittaa kuluvana vuonna valtiontaloutta, ja valtionmenot kasvavat tuloja nopeammin koko ennustejaksolla. Kasvaneet korkomenot tuovat uuden rasituksen valtiontalouteen, minkä taustalla on viime vuosina kiristynyt rahapolitiikka yhdistettynä suureen julkisen velan määrään. Kuluvan vuoden vaimea talouskasvu vaikuttaa osaltaan heikkoon verotulojen kehitykseen, mutta oletamme suhdannekehityksen parantuvan vuosina 2025–2026. Jos oletukset suhdannekehityksen paranemisesta osoittautuvat oikeaksi ja jos hallituksen työllistämis- ja tehostamistoimilla on toivotut vaikutukset, on suunta julkisen talouden tasapainottamisessa kuitenkin lupauksia herättävä.

Hallitus on julkisen talouden sopeutustoimissaan keskittynyt sosiaalietuuksien leikkaamiseen ja työllistämistoimiin. Viimeisimmän valtiovarainministeriön kehusehdotuksen mukaan tähänastiset toimet eivät kuitenkaan riitä velkaantumiskehityksen taittamiseen,

- » Julkisen talouden alijäämä on rakenteellinen, minkä vuoksi sopeutuskeinojen on oltava monipuoliset.
- » Valtionhallinto velkaantuu vauhdilla, vaikka oletamme, ettei veroaste laske merkittävästi.
- » Hyvinvointialueet kasvattavat paikallishallinnon alijäämää.
- » Sosiaaliturvarahastojen tulot kasvavat korkeamman korkotason myötä.

Kuva: David Gallie, Pixabay.

ja uusia päätöksiä odotetaan kevään 2024 kehysriihestä. Laboren ennusteen laatiminen ajoittuu juuri ennen tätä, eikä julkisen talouden ennusteissa ole voitu ottaa tarkasti huomioon tulevia säästöpäätöksiä. Oletamme, että säästötoimet kohdistuvat verotulojen kasvattamiseen, ja tästä syystä arvioimme, että veroaste kehittyi suotuisammin kuin syksyn ennusteessamme. Veroasteen vahvistaminen 42 prosentin tasolle ei silti arvioimme mukaan riitä julkisen talouden alijäämän umpeen kuromiseen.

VALTIONTALOUS JÄÄ ROIMASTI ALIJÄÄMÄISEKSI

Vuonna 2023 valtiontalous painui merkittävästi alijäämäiseksi muun muassa heikon talouskehityksen ja hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoittamisen myötä. Kehitys jatkuu samaa uraa vuonna 2024, jolloin arvioimme valtion lainanottotarpeeksi noin yhdeksän miljardia euroa. Vuosina 2025 ja 2026 valtion korkomenot kasvavat merkittävästi, mikä kasvattaa alijäämää. Ennustejakson loppua kohden odotamme, että hallituksen säästötoimet alkavat purra ja velkaantuminen pienenee vuoden 2025 luvuista. Ennustamme valtionvelan suhteessa BKT:hen rikkovan 60 prosentin rajan ensi vuonna, ja vuonna 2026 lukema on noin 63 prosenttia. Kaikkien julkisyhteisöjen lainanottoa mittaava EDP-velka nousee yli 80 prosenttiin tänä vuonna ja pysyy siellä ennustejaksolla. Raportoimamme EDP-velka sisältää kuitenkin vaikeasti ennustettavia elementtejä, minkä vuoksi lukemiin sisältyy suurempaa epävarmuutta kuin valtionvelan lukemiin.

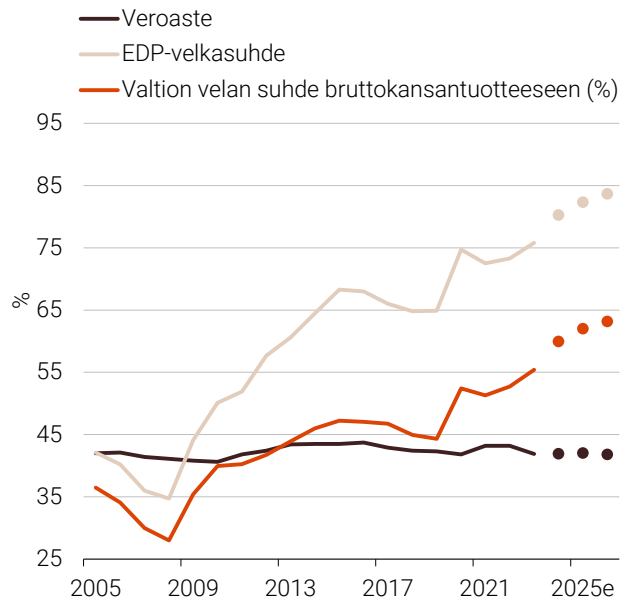

JULKISEN TALOUDEN KESKEISIÄ LUKUJA

	2023	2024e	2025e	2026e
Veroaste (%)	41,9	41,9	42,0	41,8
Menoaste (%)	55,6	56,4	56,2	55,2
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä (Mrd. €)				
Valtio	-8,2	-9,1	-10,8	-9,7
Kunnat	-3,0	-2,8	-2,7	-2,7
Soturahastot	4,2	2,6	4,7	5,2
Julkinen bruttovelka, EDP-velka (Mrd. €)				
% bkt:sta	75,8	80,3	82,3	83,7
Valtion velka (Mrd. €)				
% bkt:sta	56,3	59,9	62,0	63,2

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

KUVIO 1. VEROASTE SEKÄ JULKISEN SEKTORIN EDP-VELAN JA VALTION VELAN SUHDE BRUTTOKANSANTUOTTEeseen 2005–2026

Lähde: Tilastokeskus, Labore.

HYVINVOINTIALUEET HEIKENTÄVÄT PAIKALLISHALLINNON RAHOITUSASEMAA

Paikallishallinto on arviomme mukaan noin kolme miljardia alijäämäinen vuosittain koko ennustejakson ajan. Alijäämää kasvattaa hyvinvointialueiden rahoitustarve, joka on seurausta palkka- ja hintatason kasvusta. Onkin odotettavissa, että kevään 2024 kehysriihessä kiinnitetään huomio myös sosiaali- ja terveystalouden menosopeutukseen, jolla pienennetään paikallishallinnon alijäämää. Kuntahallinnossa velanoton tarve on laskenut vastuiden pienentyessä. Toisaalta työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kunnille kasvattaa niiden tehtäviä ja näihin liittyviä menoja. Kuntien alijäämä suhteessa hyvinvointialueisiin on kuitenkin pientä.

SOSIAALITURVARAHASTOT PYSYVÄT YLIJÄÄMÄISINÄ

Sosiaaliturvarahastot pysyvät ylijäämäisinä koko ennustejakson. Kohonnut korkotaso vahvistaa etenkin työeläkelaitosten omaisuustuloja. Sosiaaliturvarahastojen tuloja laskee työttömyysvakuutusmaksujen alentaminen, mikä on seurausta Työllisyysrahaston puskurirahaston parantuneesta varallisuudesta ja tuloveromuutoksista. Tulot putoavat etenkin vuonna 2024, mutta ennustejakson loppupuolella ennustamme, että ylijäämä palaa vuoden 2023 tasolle, 4–5 miljardiin euroon. ■

LISÄTIETOJA

JUHO KOISTINEN
ennustepäällikkö

040 940 2833
juho.koistinen@labore.fi

www.labore.fi

